

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret	11/15	25.02.2015

Forenkling av utmarksforvaltningen - høring

Høringsuttalelse fra Sunndal kommune

Rådmannens innstilling

1. Sunndal kommunestyre ser et klart behov for en forenkling av utmarksforvaltningen og vil generelt støtte høringsuttalelsen fra Utmarkskommunenes Sammenslutning, der også Sunndal kommune er medlem.
2. Siden en stor del av mandatet for faggruppen er å vurdere overføring av oppgaver fra statlig/sentralt hold til kommunal forvaltning, er det viktig at en representant fra Utmarkskommunenes Sammenslutning må trekkes inn i arbeidet med å vurdere merknader/innspill når høringen av rapporten er avsluttet.
3. Sunndal kommunestyre er positiv til at kommunen skal ha førstelinjeansvaret i utmarksforvaltningen under forutsetning av at det følger med midler til å administrere dette ansvaret, og at det organiseres et systematisk opplæringstilbud for kommunene, inklusiv utarbeidelse av en veileder for kommunenes arbeid med utmarksforvaltning. Tilsvarende gjelder for ansvar for forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger innenfor kommunens grenser.
4. Det er viktig med tillit til og respekt for andre interesser enn de som ivaretar klassisk vern i form av konservering eller lite/ingen bruk av et område. Det må vises respekt for lokale brukerinteresser ved at det innhentes kunnskap om reelle konsekvenser for sysselsetting og bosetting. Dette er en viktig del av en god saksframstilling og et godt beslutningsgrunnlag.

Behandling i Kommunestyret - 25.02.2015

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Sunndal kommunestyre ser et klart behov for en forenkling av utmarksforvaltningen og vil generelt støtte høringsuttalelsen fra Utmarkskommunenes Sammenslutning, der også Sunndal kommune er medlem.

2. Siden en stor del av mandatet for faggruppen er å vurdere overføring av oppgaver fra statlig/sentralt hold til kommunal forvaltning, er det viktig at en representant fra Utmarkskommunenes Sammenslutning må trekkes inn i arbeidet med å vurdere merknader/innspill når høringen av rapporten er avsluttet.
3. Sunndal kommunestyre er positiv til at kommunen skal ha førstelinjeansvaret i utmarksforvaltningen under forutsetning av at det følger med midler til å administrere dette ansvaret, og at det organiseres et systematisk opplæringstilbud for kommunene, inklusiv utarbeidelse av en veileder for kommunenes arbeid med utmarksforvaltning. Tilsvarende gjelder for ansvar for forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger innenfor kommunens grenser.
4. Det er viktig med tillit til og respekt for andre interesser enn de som ivaretar klassisk vern i form av konservering eller lite/ingen bruk av et område. Det må vises respekt for lokale brukerinteresser ved at det innhentes kunnskap om reelle konsekvenser for sysselsetting og bosetting. Dette er en viktig del av en god saksframstilling og et godt beslutningsgrunnlag.

Vedlegg

- 1 Høringsbrev - forenkling av utmarksforvaltningen
- 2 Forenkling av utmarksforvaltningen - rapport til høring
- 3 Høringsuttalelse fra Utmarkskommunenes Sammenslutning

Saksopplysninger

En rapport om forenkling av utmarksforvaltningen er utarbeidet av en faggruppe nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), i samarbeid med Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD). Faggruppens mandat var å foreslå tiltak slik at brukere skal oppleve en vesentlig forenkling i forvaltning og saksbehandling, og at kommunene skal tildeles større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen. Det er vist til regjeringserklæringens pkt. 8 (Sundvollen) «Levende lokaldemokrati».

Høringsfrist er 27. februar 2015.

Utmarksforvaltningen er kompleks og til dels utilgjengelig for brukerne. Den framstår som sektorstyrt, ressurskrevende og lite helhetlig:

- Det er en rekke særorganer i utmarksforvaltningen i tillegg til kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn
- Den rettslige reguleringen av utmarka er fragmentert
- Det er uklar fordeling av ansvar og myndighet mellom sektorer og beslutningsnivåer
- Det er uklare og ofte lite forenklede mål på nasjonalt nivå

Faggruppen foreslår en del prinsipper som bør legges til grunn for tiltakene:

- Kommunene bør tillegges flest mulige oppgaver. De må ha tilstrekkelig kapasitet, relevant kompetanse og distanse i forvaltningen. Kommunene må ha arealmessig størrelse tilpasset naturressursen, spesielt der det er nasjonale og internasjonale forpliktelser.
- Kommunene må ha tilstrekkelig politisk og økonomisk handlingsrom der også roller og ansvar i utmarksforvaltningen er avklart.
- Relaterte oppgaver bør i størst mulig grad samles i ett forvaltningsorgan.
- Fylkesmannen bør ha ansvaret for statlig samordning, spisskompetanse og legalitetskontroll.

Faggruppen mener at en varig forenkling av utmarksforvaltningen krever grunnleggende tiltak. Den foreslår følgende:

- Kommunene bør overta forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger i kommunene, samt flere fiske- og viltoppgaver. Det gis mulighet for delegasjon i verneområder. Rapporteringssystemer integreres i etablerte systemer.
- Det bør etableres strategiske utmarksstyrer med ansvar for store verneområder og villreinforvaltning i områder der det er villrein.
- Kommunene bør ha førstelinjeansvar for alle saker i utmarksforvaltningen, og det bør utarbeides en samlet IKT-løsning for brukerhenvendelser.
- Det bør utvikles en tydeligere rolle- og arbeidsdeling mellom Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndighetene.

En del tiltak har en mer overordnet karakter:

- Nasjonal politikk bør samordnes og bli mer tydelig
- Det bør utvikles mer kunnskap om naturressurser
- Det bør igangsettes et lovarbeid for å revidere forvaltningen i statsallmenninger
- Det bør nedsettes et lovutvalg for utmarka

I tillegg har gruppen foreslått igangsetting av kompetanseutviklingstiltak for kommunene.

Faggruppen mener at tiltakene samlet vil gi både en vesentlig forenkling for brukerne og et større kommunalt handlingsrom for å utvikle en helhetlig utmarksforvaltning.

Overtakelse av forvaltningsansvar for verneområder som i sin helhet ligger i kommunene

I rapporten går det fram at kommunene bør overta forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger i egen kommune. I den forbindelse ble det 04.02.2015 behandlet en slik sak i verneområdestyret for Trollheimen, der forvalters tilråding var at verneområdestyret skulle imøtekomme tilbudet om å overta forvaltningsansvaret for Gjørøhaugen naturreservat.

Bakgrunnen var at Miljødirektoratet hadde fått i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet å tilby berørte kommuner forvaltningsansvar for mindre verneområder som i sin helhet ligger i egen kommune. Mindre verneområder, som ligger helt eller delvis innenfor store verneområder, er hittil forvaltet av lokale verneområdestyrer. Miljødirektoratet vurderer det som naturlig at lokale verneområdestyrer gis mulighet til å overta forvaltningsansvar også for mindre verneområder som ligger i naturlig tilknytning til områder som i dag forvaltes av verneområdestyrene.

Med dette som utgangspunkt ble verneområdestyret for Trollheimen tilbudt å overta forvaltningsansvar for Gjørahaugen naturreservat i Sunndal kommune. Tilbudet om forvaltningsansvar ble gitt med henvisning til tidligere delegeringsvedtak for Innerdalen, Trollheimen m.fl. En eventuell delegering av forvaltningsansvar innebærer ikke tilføring av ekstra ressurser.

Men etter forslag fra Sunndals representant Ståle Refstie i verneområdestyret ble det i sak 12//2015 vedtatt at *«verneområdestyret for Trollheimen ønsker at Sunndal kommune får overta forvaltningsansvaret for Gjørahaugen naturreservat, på lik linje med forvaltningsansvaret for andre naturreservat som ligger inne i bygdenære soner i kommunen.»*

Tilbud om forvaltningsansvar for mindre verneområder vil bli lagt fram som sak for Sunndal kommunestyre i møte 18. mars.

Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS)

Sunndal kommune er medlem i Utmarkskommunenes Sammenslutning, som har 90 medlemskommuner med store utmarksområder fordelt på 16 fylker. Møre og Romsdal er representert i landsstyret med Synnøve Helland fra Sunndal kommune. Hovedoppgaven til USS er å fremme medlemskommunenes interesser i utmarksspørsmål.

Regional plan for Dovrefjellområdet - åpent møte i Sunndal 04.02.2014

I forbindelse med at regional plan for Dovrefjellområdet er ute på høring/offentlig ettersyn, ble det arrangert et åpent møte. Det møtte 23 personer, og det ble vist et stort engasjement for at det må tas grep for å dempe byråkratiseringen på en slik måte at den svekkede tilliten til offentlig forvaltning av verneområdene kan bedres.

Det ble uttrykt bekymring for neste generasjons vilkår for å ta over gardsbruk med utvalgte kulturlandskap og verneområder. Det er vanskelig å argumentere ovenfor generasjonen som skal overta når det settes så store begrensninger. Det er bekymring for at en ny eller revidert plan i et verneområde skal vise seg å bli en plan for avvikling i stedet for en plan for utvikling. En ytterligere utvidelse av området for villreinen vil gå på bekostning av bosettingen. Det er også en stor utfordring å forholde seg til ulike grenser og forvaltningsorganer.

Oversikt over verneområder i Sunndal kommune

En del av nedenstående verneområder strekker seg over flere kommuner/fylker. Hele 67 % av Sunndal kommunes totale areal er verneområder:

Nasjonalpark:	• Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark <i>forvaltes av Dovrefjell nasjonalparkstyre, med sekretariat på Hjerkin</i>
Landskapsvernområder:	• Åmotan-Grøvdalen landskapsvernområde og • Eikesdalen landskapsvernområde <i>forvaltes av Dovrefjell nasjonalparkstyre, med sekretariat på Hjerkin</i> • Innerdalen landskapsvernområde og • Trollheimen landskapsvernområde <i>forvaltes av verneområdestyret for Trollheimen, med arkivfunksjon hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal og verneområdeforvalter plassert i Rindal</i>
Biotopvernområde:	• Torbudalen biotopvernområde <i>forvaltes av Dovrefjell nasjonalparkstyre, med sekretariat på Hjerkin</i>
Naturreservat:	• Småvollan (edellauvskog) • Ottem (edellauvskog), • Knutsløyen (edellauvskog), • Oppdølsstranda (edellauvskog), • Gjørhaugen (barskog/kalkfuruskog), • Hisdalen (furuskog/edellauvskog/kalkskog) og • Øksendalsøra (havstrand) <i>forvaltes av Fylkesmannen i Møre og Romsdal</i>

Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for oppsyn og tiltak i verneområdene. Kontor i Rindal

I tillegg til ovennevnte verneområder har kommunen regulert internasjonalt verdifulle havstrand-områder på Håsøran til naturvernområde.

Vurdering

Rapporten om forenkling av utmarksforvaltningen gir et klart bilde av at det er behov for en større opprydding. Den beskriver utfordringene i forhold til ivaretaking av lokaldemokratiet og den lokale råderetten og konflikter mellom lokale og sentrale interesseorganisasjoner.

Det er viktig å få en forvaltning som ivaretar en helhetlig og samlet forvaltning av verneområdet på tvers av administrative grenser. Rådmannen støtter Utmarkskommunenes Sammenslutning sitt prinsipielle syn om at kommunen skal være den primære areal- og planmyndighet uavhengig av tiltakets karakter.

Omfattende forvaltningsorganer er bygd opp på relativt kort tid, og det er mange aktører å forholde seg til, som Klima- og miljødepartementet (tidl. Miljøverndepartementet), Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) med over 700 ansatte inkludert Statens naturoppsyn. Videre fylkesmenn, fylkeskommuner, kommuner, nasjonalparksentre, fjellstyrer, Statskog og verneområdestyrer.

Det er litt av en utfordring for grunneiere, friluftsforsamlinger og private aktører å finne fram til riktig planverk og riktig instans.

Noen oppgaver av geografisk og tematisk karakter er holdt utenfor rapportgruppens arbeid; det gjelder bl.a. kulturvern, strandsonen definert som 100-meters beltet langs kysten, rovviltforvaltningen og motorferdsel i utmark.

Sunnal kommune er medlem i Utmarkskommunenes Sammenslutning som har til hovedoppgave å fremme medlemskommunenes interesser i utmarksspørsmål. På bakgrunn av at kommunene skal ha en sentral rolle i framtidig utmarksforvaltning, mener rådmannen at USS har en viktig rolle for kommunene og at de må være representert i arbeidet med å vurdere merknader og innspill når høringen av rapporten er avsluttet.

Fordeling av forvaltningsoppgaver og –ansvar i verneområder og randsoner		
Lovfestet myndighet		
Fysiske konstruksjoner	a. Behandling etter naturmangfoldlova: Forvaltningsmyndigheten b. Behandling etter plan- og bygningslova: Kommunen c. Tillatelse fra grunneier	
Motorferdsel	Som over	
Rovvilt	Regionale rovviltneemder	
Villrein	Villreinutvalg og villreinneemder	
Jakt, fiske, setring, beite	Fjellstyrer/Statskog/Private grunneiere	
Kulturminner	Fylkeskommunen	
Oppsyn av div. miljølovgivning	SNO	
Oppgaver flere aktører arbeider med (ikke lovpålagt, varierende innsats)		
Sti- og hyttenett	DNT, fjellstyrer, forvaltningsmyndigheten, SNO, private grunneiere	
Tilrettelegging for friluftsliv ellers	Forvaltningsmyndigheten, SNO, Statskog, fjellstyrer, kommuner, private grunneiere, frivillige organisasjoner utenom DNT	
Informasjon	Frittstående informasjonssentra, forvaltningsmyndigheten, SNO, fjellstyrer, DNT, reiselivsaktører o.a.	
Næringsutvikling	Grunneier, bedrifter, regionale utviklingsprosjekter, verdiskapingsprogram, interreg-prosjekter mm.	
Forskning	Tilfeldig	Kilde: FM Oppland

Utskrift til: Plan-, miljø- og næringstjenesten for videre ekspedering.

Rett utskrift 02.03.2015:

Brit H. Resell
møtesekretær